

METSOBLADET

Nyhetsbrev för programmet för biodiversiteten i södra Finlands skogar (METSO)

Utgivare: Jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet

4 / 2005

9. 9. 2005

STATENS BÄSTA SKOGAR REDAN SKYDDADE

En slutrapport¹⁾ om genomförandet av METSO-projektet `Naturvård i ekonomiskogar´ på statens marker har blivit klar. Projektet innebar en genomgång av statens ekonomiskogar på METSO-området med användning av METSOs naturvårdsbiologiska urvalskriterier. Objekt som uppfyller kriterierna samt i viss mån andra områden togs ur ekonomibruk av Forststyrelsen.

Genom skyddsbeslut fridlystes de statliga skogar på METSO-området som är mest värdefulla ur ekologisk synpunkt och fortfarande står utanför skyddet. Det sammanlagda antalet hektar, knappa 5 000, är litet i relation till statens markareal men förklaras av att de ur ekologisk synpunkt bästa statliga skogarna redan har blivit skyddade inom ramen för ett flertal tidigare naturskyddsprogram och nätverket Natura 2000. Skyddsbesluten medför att avverkningsinkomsterna sjunker med 823 000 euro per år och att behovet av arbetskraft minskar med 11 - 50 årsverken beroende på räknemetod.

5 000 ha nya skyddsobjekt

I statens ekonomiskogar på METSO-området gjordes en inventering av specialobjekt samt skogar som gränsar till skyddsområden. Granskningen omfattade totalt 340 000 hektar varav 32 000 hektar inventerades i fält.

Som resultat av inventeringen inrättades sammanlagt 4 952 hektar nya skyddsobjekt i statens ekonomiskogar (se tabell). Ytterligare restaureras vissa områden, närmast skogskärr i ekonomiskogar. Merparten av de skyddade objekten, 3 300 hektar, är av naturtypen moskogor med stort inslag av död ved. Näst mest skyddades skogskärr, inemot 600 hektar. Skyddet omfattar också objekt som inte uppfyller METSO-kriterierna men som ansågs ha andra skyddsvärden.

Endast få METSO-objekt återstår på statens marker

I rapporten behandlas också de utrotningshotade arternas krav på livsmiljö och möjligheterna till skydd av dem på statens marker. Likaså presenteras det skydd som genomförts redan före METSO-projektet: i den områdesekologiska planeringen 1995-2000 togs 13 000 ha skogsfigurer ur ekonomibruk på METSO-området. Deras naturvärden översteg de nu aktuella områdenas.

Många arter har sin hemvist i murket trä som är ett viktigt naturvårdsbiologiskt urvalskriterium för METSO.

I naturresursplanen för västra Finland år 2004 togs därtill närmare 7 000 ha ur ekonomibruk.

"Inom ramen för det slutförda METSO-projektet fick vi lokalt ett rentav betydande tillskott till skyddet av ekologiskt värdefulla objekt, men kvantitativt måste resultatet betraktas som rätt svagt", säger miljöexperten och projektledaren Petri **Heinonen** från Forststyrelsen. "Det finns klara orsaker till detta och statens marker har också annars mycket begränsade potentialer vad gäller tryggheten av biodiversiteten i södra Finlands skogar. För det första ägs bara 5 % av skogarna i METSO-området av staten, medan huvuddelen är privatägda. För det andra ställer mer än hälft

¹⁾Petri Heinonen & Panu Kuokkanen: Talousmetsien luonnonhoitoprojekti, loppuraportti. Forststyrelsens publikationer 54, 2005.

Tabell: Nya områden som tagits ur skogsbruksanvändning inom Forststyrelsens METSO-projekt Naturvård av ekonomiskogor. Siffrorna i hektar.

METSO-livsmiljöer	Skogsmark	Skogs- och tvinmark	Totalareal
Moskogor med stort inslag av död ved	3 302	3 315	3 324
Skogskärr	586	598	598
Svämskogor och lövsumpskogor	28	30	33
Successionsskogor vid landhöjningskusten	69	73	73
Lundar	142	143	143
Solexponerade sluttningar på åsar och randformationer	8	8	8
Trädbevuxna kulturmiljöer	1	1	1
Övriga livsmiljöer	159	261	297
Tallmyrar, Östra Finland	18	97	115
Övriga objekt, Västra Finland	349	357	360
SAMMANLAGT	4 661	4 883	4 952

ten av Finlands utrotningshotade skogsarter krav på lundartade livsmiljöer. Praktiskt taget alla lundar på statens marker är ändå redan skyddade, och också i övrigt utgör de en obetydlig del av statens skogar" säger Heinonen.

I de södra delarna av Uleåborgs län finns det bara 3 % lundar och lundartade moar då skogsägarna har i medeltal 20 % sådana. Inom ramen för projektet påträffades ändå 143 hektar lundar, men enligt rapporten är de är mycket anspråkslösa. "De skyddade objekten var i huvudsak moar av blåbärs- och lingontyp som det redan finns rikligt av i skyddsområdet", säger Heinonen. Cirka en procent av Finlands lundar och lundartade moar har skyddats.

Heinonen säger också att inemot en tredjedel (28 %) av de utrotningshotade arterna kräver kulturmiljöer som i praktiken inte alls förekommer i Forststyrelsens skogar. På statens marker kan man i praktiken därför bara påverka de utrotningshotade arterna i gamla och yngre moskogor, vilket utgör bara 13 % av alla hotade arter", konstaterar han.

"Allt som allt beror det knappa resultatet på att de ekologiskt mest värdefulla statliga skogarna redan har skyddats inom ett flertal tidigare na-

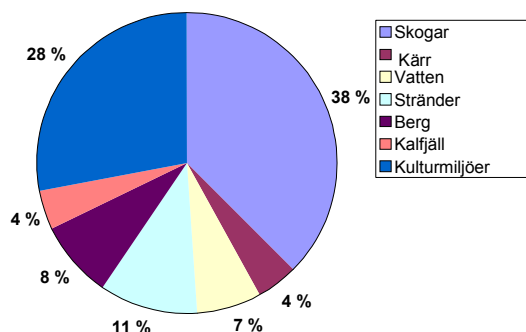
turskyddsprogram. Med tanke på detta projekt har national- och naturparksprogrammen 1978, programmet för skydd av myrar 1979, lundskyddsprogrammet 1989, strandskyddsprogrammet 1990, programmet för skydd av gamla skogar 1992 och Natura 2000 -programmet 1998 haft störst betydelse", summerar Heinonen. I samband med att resultaten presenterades i våras frågade sig därför naturskyddsdirektör Ilkka Heikkinen från miljöministeriet hur behovet av skydd för naturens mångfald ska gå att lösa genom att avsevärt bredda skyddet av statens marker i södra Finland.

Blickarna riktas således mot de privata skogarna i södra Finland för vilka man som bäst tar fram och testar METSOs nya frivilliga metoder för skydd av mångfalden.

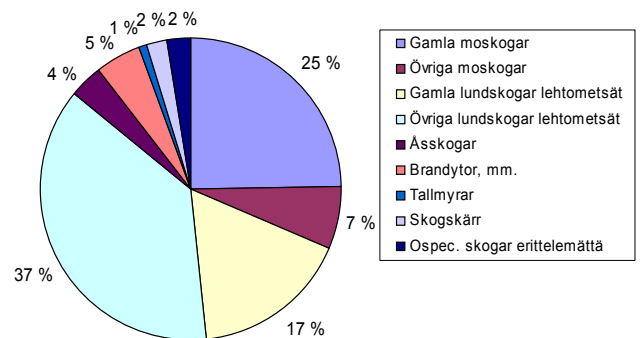
Priset på skyddsåtgärder sänktes

I fråga om projektet Naturvård av ekonomiskogor krävde statsrådet att Forststyrelsen gör en uppskattning också av de kostnader och uteblivna rotprinsinkomster som åtgärdsförslagen orsakar.

De direkta utgifterna för projektet var 791 100 euro, varav merparten bestod av fältinventeringar av objekt. De årliga "löpande kostnaderna" för

De utrotningshotade arternas fördelning med avseende på antal i olika livsmiljöer (Rassi, P. m.fl. 2001).

De utrotningshotade arternas fördelning med avseende på antal i skogar av olika typ. (Rassi, P. m.fl. 2001).

MATTI PHILATIE

Artrikedomen av djur och växter är störst i lundar och lundartade livsmiljöer. Också merparten av de utrotningshotade skogsarterna i Finland kräver sådana livsmiljöer. - Klubbalslund i Libelits, i förgrunden tibast.

skyddsbesluten har i rapporten beräknats som utblivna avverkningsinkomster och förluster av årsverken inom skogsbruket.

Det årliga bortfallet av nettoinkomster är 823 000 euro, vilket i rapporten betraktas som avsevärt. Summan uppgår till 177 euro/ha/år. Det rätt höga priset beror delvis på att Forststyrelsens ekonomi-

skogar har skötts så att deras tillväxt ska vara så bra som möjligt. Förlusten av årsverken inom skogsbruket är 11 utan ackumulerande effekter, och 50 om man räknar med de ackumulerande effekter som sträcker sig till skogsindustrin.

Ytterligare information: miljöskunnig Petri Heino-
nen, tfn 0205 64 4442

METSO FICK SYMPATIER PÅ FARMARI-MÄSSAN

METSO-programmet medverkade på lantbruksmässan Farmari i Tammerfors 28-31.7 2005. På utställningen informerades om METSO och om anslaget på 5 miljoner euro för det förvärv av statliga naturskyddsområden som i år utförs på basis av skogsägarnas anbud enligt METSOs frivillighetsprincip. Besökarna, varav en stor del själva äger skog, visade intresse för den broschyr om säljanbud som delades ut på mässan.

Närmare 250 besökare deltog också i en enkät om biodiversitet och skydd i södra Finlands skogar. I egenskap av primär metod att öka biodiversiteten i skogarna fick METSOs nya metoder dubbelt mer sympatier än det traditionella inrättandet av nya naturskyddsområden.

Merparten av de svarande ansåg att den nuvarande skyddsnivån var bra, men cirka hälften förespråkade ändå ett ytterligare skydd. Frågan om finansieringsmetoder för ytterligare skydd gjorde dock

AHTI KOTISAARI

METSO-broschyrerna, nyhetsbrev, affischen och vykortet var eftertraktade på Farmari-mässan.

många fundersamma och det vanligaste svaret var skattemedel. Resultaten från enkäten: mmm.fi/metso/metsokysely_farmari2005.pdf.

DEN FÖRSTA MELLANRAPPORTEN FRÅN METSO-PROJEKTUTVÄRDERINGEN

Den första mellanrapporten från uppföljningen och utvärderingen av METSOs ekologiska, ekonomiska och sociala verkningar är klar. Uppföljningen inleddes år 2003 och fortsätter under hela den tid METSO pågår. Mellanrapporten gäller de självvärderingsresultat som åren 2003-2004 har samlats in om försöksprojekt kring frivilligt skydd samt projekt som gäller insamling av information om och restaurering av naturskyddsområden.

Som helhet innefattar utvärderingsmaterialet uppföljningsrapporter, statistikuppgifter, fältintervjuer, diskussionsmöten, forskningsresultat samt de självvärderingar av projekt som utförs med hjälp av enkätblanketter och som tas upp i den nu färdigställda rapporten.

Självvärderingarna omfattar försöksprojekten kring frivilligt skydd, dvs. *naturvärdeshandel*, *anbudstävlan* och *samarbetsnätverk*, samt Forststyrelsens projekt *insamling av grunduppgifter om naturskyddsområden och restaurering och vård av naturskyddsområden*.

Utvärderingsresultat

Mångfalden på de objekt som bjudits ut till METSO-projekten bedöms med hjälp av naturvårdsbiologiska urvalskriterier. De svarande ansåg att dessa kriterier på det hela taget fungerar åtminstone i fråga om livsmiljöer och strukturella särdrag. Vissa mätningar och värderingar som utförs på objekten betraktades ändå som krävande och besvärliga. Likaså ansåg man att insamlingen av artuppgifter kräver specialkunskaper och är svår att genomföra med försöksprojektens resurser.

Kompletterande anvisningar efterlystes när det gäller att enligt provning ta med andra livsmiljöer än sådana som uppfyller kriterierna, i synnerhet om objektet ligger i närheten av ett skyddsområde.

Också utnyttjandet av kriterierna vid planering av lägenhetsbestämd naturvård ansågs vara en idé värd att utveckla.

MIKKO MONKKONEN

Fältgruppen för den ekologiska uppföljningen av METSO i arbete. Anna-Liisa Sipola (till vänster), Rita Nisula och Tanja Härmäläinen värderar kvaliteten på objekt inom naturvärdeshandeln i Satakunda. Vid värderingen jämförs avtalsobjektens naturvärden med ekonomiskogar och objekt som man inte nått avtal om, samt med andra värdefulla oskyddade objekt i privata skogar på området.

Bedömningen var att såväl skogsägare som andra grupper förhåller sig i huvudsak positivt till projekten. Projekten har också ökat samarbetet mellan olika organisationer.

Man ansåg att Forststyrelsens projekt Restaurering och vård av naturskyddsområden delvis ökar de lokala skogstjänstföretagarnas arbetstillfällen, men att projekten i övrigt knappast påverkar skogsbruksföretagandet i respektive verksamhetsområde, åtminstone ännu inte i detta skede. Verkningsarna för natur- och landsbygdsturismen betraktades däremot som positiva. Projekten ansågs ofta ha föga inverkan på den ekonomiska verksamheten för traktens skogsägare. Verkan på de icke-virkesproduktiva sätten att använda skog, såsom naturobservationer, friluftsliv och annat rekreativt bruk, ansågs i huvudsak vara positiv. Av skogens kulturvärden ansågs försöksprojekten närmast gynna landskapsvärdena.

Sammandrag av mellanrapporten: www.mmm.fi/metso -> UUTISIA JA TIEDOTTEITA. Rapporten i sin helhet kan beställas av forskare Paula Horne vid Skogsforskningsinstitutet, e-post paula.horne@metla.fi.

METSO-programmets websidor: www.mmm.fi/metso eller www.ymparisto.fi/metso

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ
MILJÖMINISTERIET
MINISTRY OF THE ENVIRONMENT
PL 35, 000 23 Statsrådet

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET
PL 30, 00023 Statsrådet